

## Morfologia

### Traducció

- D'acord amb l'exemple, completa les caselles buides de la taula amb el sintagma format per adjectiu i substantiu en el cas i número indicats.

|        | - substantiu<br>- adjectiu                                                      | adjectiu + substantiu                                   |
|--------|---------------------------------------------------------------------------------|---------------------------------------------------------|
| ac pl  | <i>acies -ei</i> (f.): punta<br><i>primus -a -um</i> : primer                   | <i>primas acies</i>                                     |
| ac pl  | <i>facies -ei</i> (f.): aparença; cara<br><i>singularis -e</i> : singular       | <i>singulares facies</i>                                |
| nom pl | <i>dies -ei</i> (f.): data<br><i>memorabilis -e</i> : memorable                 | <i>memorabiles dies</i>                                 |
| abl sg | <i>fames -ei</i> (f.): fam<br><i>atrox -ocis</i> : atroç                        | <i>atroce fame</i>                                      |
| gen sg | <i>planities -ei</i> (f.): planície<br><i>ingens -ntis</i> : gran               | <i>ingentis planitiei</i>                               |
| nom sg | <i>res -ei</i> (f.): cosa; assumpte<br><i>publicus -a -um</i> : públic          | <i>publica res</i> [ <i>res publica</i> : la república] |
| ac sg  | <i>species -ei</i> (f.): forma; aspecte<br><i>humanus -a -um</i> : humà         | <i>humanam speciem</i>                                  |
| gen pl | <i>spes -ei</i> (f.): esperança<br><i>uanus -a -um</i> : va                     | <i>uanarum sperum</i>                                   |
| dat sg | <i>eques -itis</i> (m.): genet<br><i>ille illa illud</i>                        | <i>illi equiti</i>                                      |
| ac pl  | <i>dies -ei</i> (m.): dia<br><i>longus -a -um</i> : llarg<br>en grau superlatiu | <i>longiores dies</i>                                   |

|  |                                                                                          |                    |
|--|------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------|
|  | <i>fides -ei (f.):</i> confiança; fe<br><i>magnus -a -um:</i> gran<br>en grau comparatiu | <i>maiore fide</i> |
|--|------------------------------------------------------------------------------------------|--------------------|

- Completa les caselles buides de la taula amb les formes del pronom relatiu, tenint en compte el gènere i número de la paraula que seria el seu antecedent (primera columna).

| antecedent | pronom relatiu |      |        |        |        |
|------------|----------------|------|--------|--------|--------|
|            | nom            | ac   | gen    | dat    | abl    |
| m i sg     | qui            | quem | cuius  | cui    | quo    |
| n i sg     | quod           | quod | cuius  | cui    | quo    |
| f i sg     | quae           |      | cuius  | cui    | qua    |
| f i pl     | quae           | quas | quarum | quibus | quibus |
| n i pl     | quae           | quae | quarum | quibus | quibus |
| m i pl     | qui            | quos | quorum | quibus | quibus |

- Introdueix en la primera columna de la taula següent la forma del pronom relatiu que convé a cada frase. Tingues en compte que en català i castellà el pronom relatiu *que* pot correspondre en llatí a diverses formes del pronom relatiu *qui quae quod*.

|               |                                                         |                                                                                        |
|---------------|---------------------------------------------------------|----------------------------------------------------------------------------------------|
| <i>quas</i>   | <i>Ancillae ____ uidisti tantum in culina laborant.</i> | Les esclaves que vas veure ...                                                         |
| <i>quae</i>   | <i>Mulier ____ ridet mater mea est.</i>                 | La dona que riu ...<br>La mujer que ríe ...                                            |
| <i>qui</i>    | <i>Vir ____ clamat pater meus est.</i>                  | L'home que crida ...<br>El hombre que grita ...                                        |
| <i>quam</i>   | <i>Domina ____ uidisti mater mea est.</i>               | La senyora que vas veure ...<br>La señora a quien viste ...                            |
| <i>quem</i>   | <i>Dominus ____ uidisti pater meus est.</i>             | El senyor que vas veure ...<br>El señor a quien viste ...                              |
| <i>cuius</i>  | <i>Dominus ____ seruos uidisti pater meus est.</i>      | El senyor els esclaus del qual vas veure ...<br>El señor cuyos esclavos viste ...      |
| <i>cuius</i>  | <i>Domina ____ ancillas uidisti mater mea est.</i>      | La senyora les esclaves de la qual vas veure ...<br>La señora cuyas esclavas viste ... |
| <i>qua</i>    | <i>Via in ____ sumus ad Romam ducit.</i>                | La carretera en la qual estem ...<br>La carretera en la que estamos ...                |
| <i>quos</i>   | <i>Serui ____ uidisti in campo non laborant.</i>        | Els esclaus que vas veure ...<br>Los esclavos que viste ...                            |
| <i>quae</i>   | <i>Templa ____ uisitaui perantiqua sunt.</i>            | Els temples que vas veure ...<br>Los templos que viste ...                             |
| <i>quibus</i> | <i>Serui ____ praemium dedisti ualde pigri sunt.</i>    | Els esclaus a qui vas donar un premi ...<br>Los esclavos a quienes diste un premio ... |

- Corregeix l'error de concordança que hi ha entre el pronom relatiu i el seu antecedent en les oracions següents, escrivint en la taula la forma correcta del pronom relatiu.

*Praemium discipulo dabimus quod heri in schola audiui.*

dat **sg m**

ac (o nom) **sg n**

(CI)

(CD)

*quem*

ac **sg m**

(CD)

[Nosaltres] Donarem un pemi al deixeble (CI)

que (CD) [nosaltres] ahir vam escoltar a l'escola.

*Pulchras deorum statuas uidimus quas in illo templo sunt.*

ac **pl f**

**ac** **pl f**

(CD)

(S)

*quae*

nom **pl f**

(S)

[Nosaltres] Vam veure les belles estàtues (CD)

que (S) en aquell temple hi ha.

*Serui cui in campo laborant fortes sunt.*

nom **dat**

**pl m** **sg m/f/n**

(S)

(S)

*qui*

nom **pl m**

(S)

Els esclaus (S)

que (S) treballen en el camp

són forts.

*Fagus quo in horto crescit fragilis est.*

nom **abl**

**sg f** **sg m/n**

(S)

(S)

*quae*

nom **sg f**

(S)

El faig (S)

que (S) creix en l'hort

és fràgil.

- Fes l'anàlisi morfosintàctica i la traducció de quatre oracions a escollir entre les set següents, cadascuna de les quals inclou una oració subordinada de relatiu.

1 *Urbem [ quam condiderant ] Romam appellauerunt.* (Subjecte el·líptic 'Ells')

ac sg f    ac sg f    V - 3a pl    ac sg f    V - 3a pl pf IND  
(CD)    del pr rel    plpf IND    (CP)  
(CD)

La ciutat que havien fundat l'anomenaren Roma.

Van anomenar Roma la ciutat que havien fundat.

2 *Moenia [ e quibus milites tela iactabant ] altissima erant.*

ac pl n    prep + abl    nom    ac    V - 3a pl    nom pl n    V - 3a pl impf IND  
(S)    pl n    pl m    pl n    impf IND    (Atr)  
del pr rel    (S)    (CD)  
(CCL unde)

Les muralles des de les quals els soldats llançaven els [seus] dards eren altíssimes. / molt altes.

3 *Audiamus homines [ quorum sententiae rectae sunt ] .* (Subjecte el·líptic 'Nos')

V - 1a pl    ac pl m    gen pl m    nom pl f    nom pl f    V - 3a pl pres IND  
pres    (CD)    (CN)    (S)    (Atr)  
SUBJ

Escoltem els homes les opinions dels quals són raonables.

Escoltem els homes els pensaments dels quals justos.

Escuchemos a los hombres cuyas opiniones son razonables.

Escuchemos a los hombres cuyos pensamientos son justos.

- 4 *Agricolae arbores serunt [ quarum fructus ipsi numquam aspicient ]* .  
 nom pl m ac pl f V - 3a pl gen pl f nom nom adv V - 3a pl fut impf  
 (S) del pr rel pres del pr rel pl m pl m (CCT)  
 (CD) IND (CN) (CD) del pr dem enfàtic  
 (CP)

Els pagesos planten arbres els fruits dels quals mai [no] veuran.

Los agricultores plantan árboles cuyos frutos nunca verán.

- 5 *Libenter ea credimus [ quae cupimus ]* . (Subjecte el·líptic *Nos*)  
 adv ac V - 1a pl ac V - 1a pl pres IND  
 (CCM) pl n pres IND pl n del pr rel  
 del pr dem anafòric  
 (CD) (CD)

De bon grat creiem allò que desitgem.

De bon grat creiem el que desitgem.

< De bon grat creiem les coses que desitgem.

< De bon grat creiem aquestes coses que desitgem.

- 6 *Multa sunt [ sine quibus hominum uita beata non est ]* .  
 nom pl n V - 3a pl prep + abl gen pl m nom nom adv V - 3a sg pres IND  
 (S) pres IND pl n (CN) sg f sg f  
 del pr rel (S) (Atr)

Hi ha moltes coses sense les quals la vida dels homes no és feliç.

- 7 *Templum uidimus [ ante cuius ianuam nigra ara erat ]* .  
 ac pl n V - 1a pl prep+ gen + ac sg f nom sg f V - 3a sg impf IND  
 (CD) pf IND sg n (CCL ubi) (S)  
 del pr rel - (CN)

Vam veure un temple davant la porta del qual hi havia un altar negre.

Vimos un templo ante cuya puerta había un altar negro.

- Contesta les preguntes següents sobre les set oracions de l'exercici anterior, escrivint a la graella el número que correspongui.

*En quina oració...*

- ... hi ha una forma verbal en futur imperfet?
- ... hi ha una forma verbal en present de subjuntiu?
- ... hi ha una forma verbal en plusquamperfet d'indicatiu?
- ... hi ha un adjectiu substantivat?
- ... hi ha un superlatiu absolut?
- ... hi ha un complement predicatiu representat per un substantiu?
- ... hi ha un complement predicatiu representat per un pronom demostratiu emfàtic?
- ... l'antecedent del pronom relatiu és una forma del pronom demostratiu anafòric?
- ... el pronom relatiu és el règim d'una preposició?
- ... el pronom relatiu es troba a l'interior d'un sintagma preposicional?

4: *aspicient*

3: *audiamus*

1: *condiderant*

6: *multa*

2: *altissima*

1: *Romam*

4: *ipsi*

5: *ea – quae*

2: *e quibus* o  
6: *sine quibus*

2: *ante cuius ianuam*